สุริยุปราคาในประวัติศาสตร์ไทย

Solar eclipses in Thai history

ธรรมกับธรรมชาติทางวิทยาการ ในวันอาทิตย์สุรย์ ๒๔๕๘ หมายเลข ๒
สมเด็จ โกวสโนย์, มูลนิธิหอศิลป์แห่งชีวิตกาลที่ ๙

Solar eclipse of all types
are spectacular phenomena,
nature's grand shows
for everyone.

สุริยุปราคา หรือสุริยคราส
เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่
ตื่นตาตื่นใจของผู้คนเสมอมา
ไม่ว่าจะเป็นสุริยุปราคาชนิดใด

จัดทำโดย วิษณุ เอื้อชูเกียรติ

19 มิถุนายน 2552

ชนิดของสุริยุปราคา
Types of solar eclipse

Bundid Observatory / หอดูดาวบันดิท

Partial solar eclipse	สุริยุปราคาบางส่วน

ESA

Annular solar eclipse	สุริยุปราคาวงแหวน

Solar eclipse of 29.04.2006 taken in Turkey, Kurt Kulac

Total solar eclipse	สุริยุปราคาเต็มดวง

บันทึกจากอดีต
Notes for the past

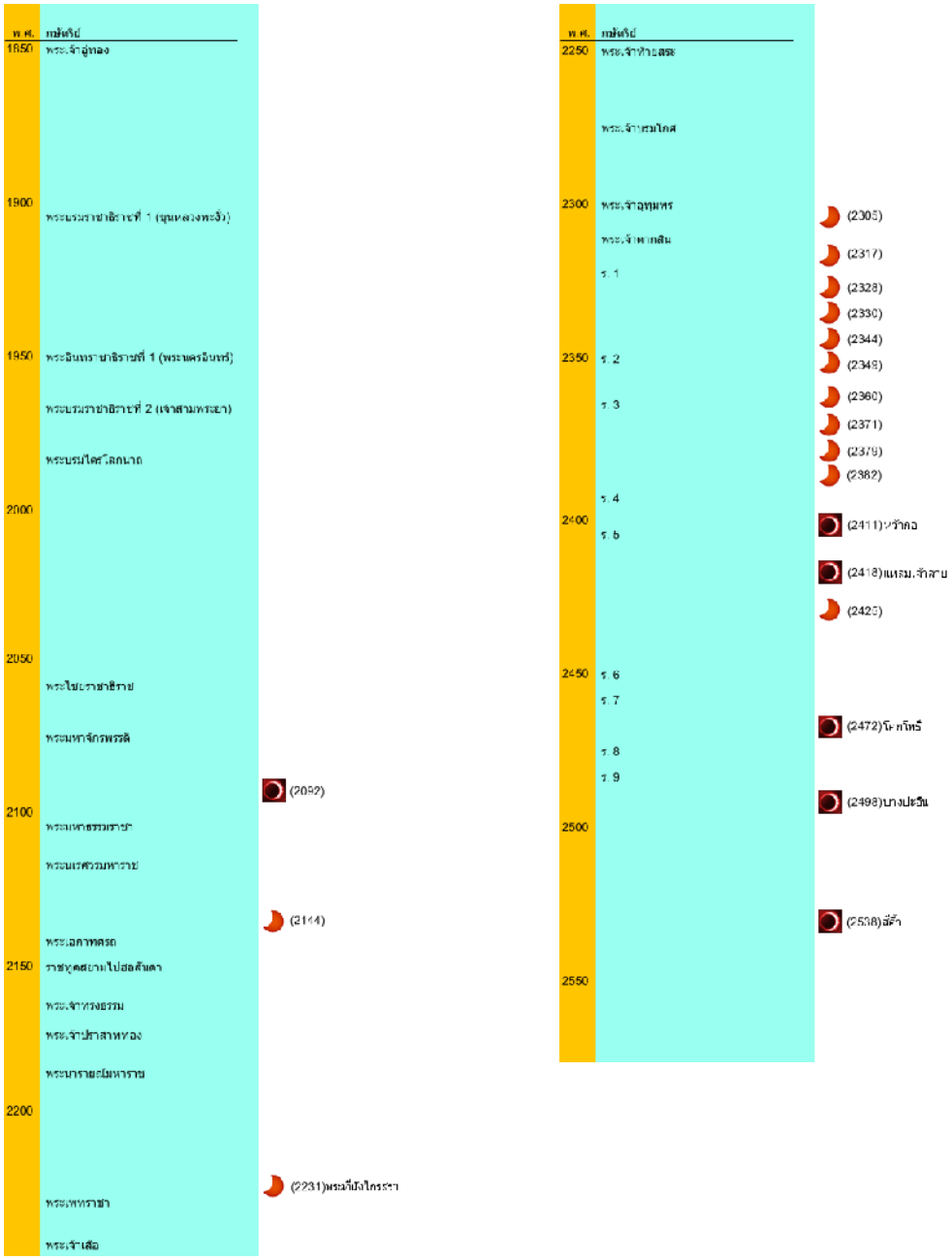

Many solar eclipses were recorded in ancient chronicles and astrological annals, although it is likely that not all solar eclipses that occurred were included.

ในประวัติศาสตร์ไทย พงศาวดารและจดหมายเหตุโหร มีบันทึกสุริยุปราคาไว้หลายครั้ง เชื่อว่าที่เกิดขึ้นแต่ไม่บันทึกคงมีอีกหลายครั้ง

สุริยุปราคาครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย
Important solar eclipses in Thai history

King Narai the Great
Kraison Siharat Hall, Lawo, 30 April 1688.

พระนารายณ์มหาราช
พระที่นั่งไกรสรสีหราช ละโว้ 30 เมษายน 2231

King Rama IV (King Mongkut)
Wako, 18 August 1868

พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
หว้ากอ 18 สิงหาคม 2411

King Rama V
Chulai Point, 6 April 1875

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
แหลมเจ้าลาย 6 เมษายน 2418

King Rama VII
Khok Pho, 9 May 1929

พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
โคกโพธิ์ 9 พฤษภาคม 2472

King Rama IX
Bang Pa In, 20 June 1955
Sikhio, 24 October 1995

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
บางปะอิน 20 มิถุนายน 2498
สีคิ้ว 24 ตุลาคม 2538

พระนารายณ์มหาราช
King Narai The Great

National Archive / หอพหนายเหตุแห่งชาติ

Kraison Siharat Hall, Lawo
30 April 1688

King Narai the Great watched the partial eclipse of 30 April 1688 at Kraison Siharat Hall in Lawo. The King was assisted by Jesuit priests astronomers who ran the San Paolo observatory, also in Lawo.

พระที่นั่งไกรสรสีหราช ละโว้
30 เมษายน 2231

พระนารายณ์มหาราช ประทับ ณ พระที่นั่งไกรสรสีหราช กลางทะเลชุบศร กรุงละโว้ (ลพบุรี) ทอดพระเนตรสุริยุปราคาบางส่วน โดยมีคณะบาทหลวงเยซูอิตผู้เชี่ยวชาญวิชาดาราศาสตร์ถวายคำแนะนำ ปี พ.ศ. 2231 เป็นปีสุดท้ายในรัชกาล ขณะนั้นกรุงละโว้เป็นศูนย์กลางการสังเกตการณ์ทางดาราศาสตร์ เพราะมีหอดูดาววัดสันเปาโลซึ่งคณะบาทหลวงเยซูอิตเป็นผู้ดำเนินงานตั้งอยู่

พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
King Rama IV (King Mongkut)

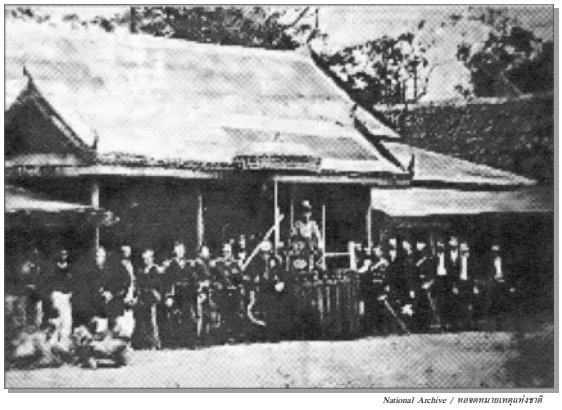

National Archive / หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

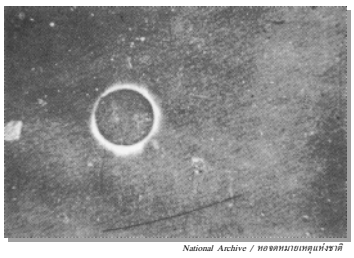

National Archive / หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

Wa Ko

18 August 1868

King Mongkut calculated that the total solar eclipse on 18 August 1868 would pass Wa Ko, a site in Prachuap Khiri Khan province. Foreign dignitaries were invited. European astronomers set up camp near Wako. The total eclipse occurred precisely as the King had predicted. The King thus earned the respects of all the professionals who witnessed the event.

หว้ากอ

18 สิงหาคม 2411

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณการเกิดสุริยุปราคาเต็มดวง และทรงพยากรณ์ว่าเส้นทางสุริยุปราคาจะทอดผ่านตำบลหว้ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จึงเสด็จพระราชดำเนินพร้อมข้าราชบริพารและชาวต่างชาติแขกบ้านแขกเมือง ไปยังตำบลหว้ากอ ปรากฏการณ์สุริยุปราคาเต็มดวงเกิดขึ้นในวันที่ 18 สิงหาคม 2411 ตามเวลาที่ทรงทำนายทุกประการ พระเกียรติยศในความเป็นกษัตริย์นักวิทยาศาสตร์จึงเลื่องลือไปทั่วทุกทิศ

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
King Rama V

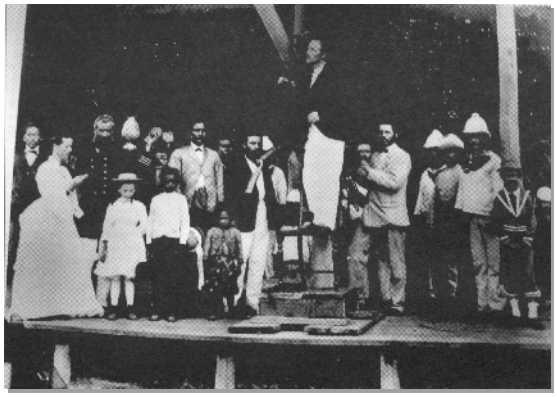

University of Manchester

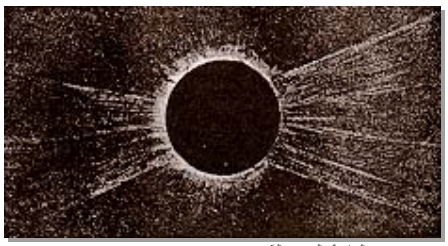

พระองค์เจ้าทองกองก้อนใหญ่ (เจ้าชายทอง) ทรงวาด
http://thaiastro.nectec.or.th

Chulai Point

6 April 1875

Eight years after Wako, another total solar eclipse would occur in Siam on 6 April 1875. The central line of the eclipse path passed through Chulai Point in Phetchaburi province. An expedition of the British Royal Society led by Arthur Schuster set up an observation camp at the cape. One achievement of expedition was to prove the existence of calcium in the chromosphere and prominences for the first time ever.

แหลมเจ้าลาย

6 เมษายน 2418

เพียง 8 ปีหลังจากสุริยุปราคาที่หว้ากอ ก็เกิดปรากฏการณ์สุริยุปราคาเต็มดวงในสยามขึ้นอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้เส้นทางสุริยุปราคาพาดผ่านบริเวณจังหวัดเพชรบุรี คณะของราชบัณฑิตยสมาคมนำโดยนายอาเทอร์ ชุสเตอร์ เดินทางจากอังกฤษมาเพื่อสังเกตการณ์สุริยุปราคา 6 เมษายน 2417 ที่แหลมเจ้าลาย รายงานการเดินทาง รวมทั้งรายงานการค้นพบแคลเซียมในโครโมสเฟียร์และเปลวสุริยะเป็นครั้งแรก ในครั้งนั้นยังปรากฏอยู่เป็นหลักฐานมาจนทุกวันนี้

พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
King Rama VII

National Archive / หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

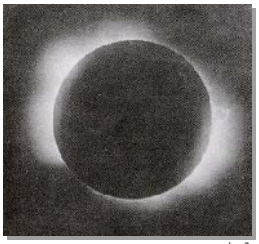

National Archive / หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

Khok Pho

9 May 1929

Sumatra, Pattani and the Philippines were all on the path of the 9 May 1929 total solar eclipse. Many astronomical expeditions were dispatched to many locations along the path. Great Britain and Germany were granted permissions to set up observation camps in Khok Pho, Pattani Province. On the day of the eclipse, the King and Queen watched the eclipse at the British camp and also visited the German camp.

โคกโพธิ์

9 พฤษภาคม 2472

สุริยุปราคาเต็มดวงเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2472 มีเส้นทางพาดผ่านเกาะสุมาตรา ปัตตานี ไปถึงฟิลลิปปินส์ คณะนักดาราศาสตร์หลายคณะจากทั่วโลกเดินทางไปตามจุดต่างๆ บนเส้นกลางคราส ที่ประเทศสยามมีคณะนักดาราศาสตร์จากประเทศอังกฤษและเยอรมนีติดต่อขอเข้ามาตั้งค่ายสังเกตการณ์ที่ตำบลโคกโพธิ์ เมืองปัตตานี พระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชินีเสด็จทอดพระเนตรที่ค่ายนักดาราศาสตร์อังกฤษ และเสด็จเยี่ยมค่ายของนักดาราศาสตร์เยอรมัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
King Rama IX

National Archive
หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

National Archive
หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

Bang Pa In

20 June 1955

The total solar eclipse of 20 June 1955 was the only one that the people of Bangkok could witness right from their own homes because it passed through the lower central plain of Thailand. HRH the Princess Mother went to observe the phenomenon at Bang Pa In.

บางปะอิน

20 มิถุนายน 2498

สุริยุปราคาเต็มดวงวันที่ 20 มิถุนายน 2498 มีเส้นกลางคราสผ่านภาคกลางของประเทศไทย และเป็นครั้งเดียวในประวัติศาสตร์ที่คนกรุงเทพฯ ได้เห็นโดยไม่ต้องเดินทางไปที่ไหน ครั้งนั้น สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จทอดพระเนตรปรากฏการณ์ที่บางปะอิน มีการถ่ายทอดเหตุการณ์ทางวิทยุเป็นครั้งแรก และมีประชาชนให้ความสนใจออกมาชมมากมาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
King Rama IX

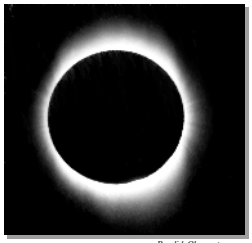

Bandid Observatory
วราวิทย์ คันธุมพิบัติพิทักษ์

Sikhio

24 October 1995

The Thai nation was greatly excited by the 24 October 1995 total solar eclipse. As the eclipse cut a long path through the country, many public events were organised to spread the news of the eclipse and to advise safe viewing methods. Princess Maha Chakri Sirindhorn and Princess Bajra Kitiyabha observed the eclipse at NIDA Sikhio campus.

สีคิ้ว

24 ตุลาคม 2538

คนไทยตื่นตัวรับเหตุการณ์สุริยุปราคาเต็มดวง 24 ตุลาคม 2538 อย่างล้นหลาม และเนื่องจากเส้นกลางคราสพาดผ่านหลายจังหวัด จึงเกิดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสุริยุปราคาและดาราศาสตร์ไปทั่วประเทศ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมด้วยพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จทอดพระเนตรปรากฏการณ์ ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ วิทยาเขตสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา วันนั้นมหาชนมากมายเป็นประวัติการต่างหลั่งไหลไปชมสุริยุปราคาเต็มดวงตามแนวเส้นกลางคราส จนรถติดอย่างหนักบนทางหลวงทุกสายที่ตัดกับเส้นกลางคราส